

مرک و برزخ

در اندیشه

اویان

مرتضی پهلوانی

انتشارات مینوفر
Minufar.ir

مشهد مقدس - ۱۳۹۴

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	پهلوانی، مرتضی، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	مرگ و برزخ در اندیشه ادیان / مرتضی پهلوانی.
مشخصات نشر	: مشهد، مینوفر، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ص: ۵/۱۳۰ × ۵/۲۰ س.م.
فروست	: ۲۰۸.
شابک	لایبر: ۱۲۰۰۰۰ : 978-600-8060-29-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۴ - ۱۳۰؛ جنبه های قرآنی صورت زیرنویس.
موضوع	: مرگ -- جنبه های قرآنی
موضوع	: مرگ -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	: مرگ -- جنبه های مذهبی -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: برزخ -- جنبه های قرآنی
موضوع	: برزخ -- اسلام
موضوع	: برزخ
رده بندی کنگره	: BP ۴۱۰۳۹۴۱۰۴ پ ۴م /
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۸۲۰۱۵

انتشارات مینوفر
Minufar Publications

مرگ و برزخ در اندیشه ادیان

مرتضی پهلوانی

طراح جلد: مینوفر

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه

قطع: رقعی

چاپ و صحافی: دقت

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۶۰-۲۹-۱

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

انتشارات مینوفر: مشهد مقدس، بلوار جلال آل احمد ۶۹/۱ پ ۱۱۶، ص. پ. ۹۱۸۹۵-۱۰

همراه: ۰۹۳۵۲۱۶۲۷۵۵ - ۰۹۱۲۰۶۸۲۷۵۵ - تلفن و دورنگار: ۰۵۱-۳۸۳۲۳۵۵۳

سایت: www.minufar.ir - ایمیل: minufar@yahoo.com

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول: مرگ در اندیشه ادیان
۱۲	مرگ در قرآن
۱۲	«دروازه»
۱۳	تعبیرات قرآن از مرگ
۱۳	۱. موت
۱۶	۲. وفی، توفی
۱۹	۳. اجل
۲۱	ابعاد دهگانه‌ی مرگ در آیات قرآن
۲۷	قابض الارواح
۲۸	آشنایی با فرشته‌ی مرگ «عزرائیل»
۲۹	کیفیت قبض روح توسط ملک الموت
۳۱	حال مومنان و ظالمان در لحظه مرگ
۳۶	چرا از مرگ می‌ترسیم؟
۳۶	جهل و نا آگاهی
۳۷	تعلقات دنیوی
۳۸	ظلم و گناه
۳۸	آرزوی زندگی جاویدان
۳۹	غلبه بر ترس از مرگ
۴۱	فلسفه حیات و مرگ از دیدگاه قرآن
۴۹	مرگ
۵۰	تفسیر مرگ
۵۴	مستی مرگ

۵۵	یاد مرگ
۵۷	مرگ در عهدین
۵۸	کتاب مقدس
۶۰	عهد عتیق یا تورات
۶۴	عهد جدید یا اناجیل
۶۷	تغییرات اناجیل در مورد مرگ
۶۹	مرگ مسیح، نشانه است
۷۴	اثبات رأی اسلام
۷۸	نتیجه
۸۱	فصل دوم: برزخ در اندیشه ادیان مختلف
۸۲	برزخ از دید آیه آت و آیات
۸۲	معنای برزخ در لغت
۸۲	برزخ در اصطلاح:
۸۳	آیات قرآن و عالم برزخ
۸۸	برزخ در روایات:
۹۳	ویژگی های عالم برزخ
۹۳	الف) سؤال قبر
۹۶	ج) بقای رابطه ی انسان در عالم برزخ با دنیا
۹۹	د) جایگاه ارواح مؤمنان و مشرکان در عالم برزخ
۱۰۰	هـ) تمثیل اعمال در عالم برزخ
۱۰۲	چگونگی ارتباط در برزخ
۱۰۳	ارتباط ارواح برزخیان با هم
۱۰۴	ارتباط برزخیان با اهل دنیا
۱۰۴	قالب انسان در زندگی برزخی

- ۱۰۵.....برزخ در ادیان دیگر
- ۱۰۶.....الف) برزخ در آئین زردشت
- ۱۰۷.....ب) برزخ از دیدگاه یهود
- ۱۱۰.....ج) مسیح و اعتقاد به عالم برزخ
- ۱۱۳.....حیات پس از مرگ در میان ملل و اقوام غیر متمدن
- ۱۱۶.....حیات پس از مرگ در میان یونانیها
- ۱۱۸.....حیات پس از مرگ در میان رومیها
- ۱۲۰.....حیات پس از مرگ در آئین برهما
- ۱۲۰.....حیات پس از مرگ در آئین برهما
- ۱۲۱.....حیات پس از مرگ در ادک، اموات در میان مصریها
- ۱۲۸.....حیات پس از مرگ در میان رومیها
- ۱۲۹.....جهان پس از مرگ در آیین زرتشت
- ۱۳۰.....سرنوشت انسان بعد از مرگ
- ۱۳۱.....حقیقت بهشت و دوزخ و پل صراط
- ۱۳۴.....حیات پس از مرگ در عقیده شیطانپرستان
- ۱۳۵.....فهرست منابع

مقدمه

مرگ همان پرواز روح از جسم است؛ و بریده شدن علاقه روح، از بدن ظاهری را مرگ گویند. مرگ آخرین منزل دنیا و اولین منزل آخرت است. قرآن شریف در آیات مربوطه به مرگ از کلمه «توفی» بصورت مختلف استفاده نموده و آن را گاهی به خداوند گاهی به ملک الموت و گاهی به فرشتگان نسبت می دهد، بطوری که معنی این کلمه تحویل گرفتن چیزی است به طور کامل و تمام (اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا، خداوند است که موقع مرگ جان های شما را بی کم و کاست تحویل میگیرد). در مورد آن آی، تَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ، اوست خداوندی که شب هنگام در موقع خواب شما را بطور کامل تحویل میگیرد). از این دو آیه فهمیده میشود که مرگ در حراب نظیر یک دیگرنده و هر دو امری وجودی هستند. با این تفاوت که در مورد خواب گرفته شده برگشت داده میشود جز در موارد معدود اما در مورد مرگ قابل برگشت نیست جز در قیامت. امیرالمومنین علی (ع) می فرماید: (لِكُلِّ دَابٍّ بَابٌ دَارُ الْآخِرَةِ الْمَوْتُ؛ هر خانه ای دری دارد و در خانه ای است مرگ است) رسول اکرم (ص) فرمودند: إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ الْمَوْتُ جِسْرٌ هَوَّلَاءِ إِلَى جَنَانِهِمْ وَجِسْرٌ إِلَى جَحِيمٍ؛ همانا دنیا، زندان مومنان و بهشت کافران است و مرگ پلی است که اینها مومنان را بسوی بهشت و کافران را بسوی دوزخ می کشاند. (وَمَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ رَضِيَ مِنَ الدُّنْيَا بِالْيَسِيرِ؛ کسی که زیاد در یاد مرگ باشد از حرص و فزون

^۱ ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه ج ۲۰، ص ۳۴۵

^۲ مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، ج ۶، ص ۱۵۴

طلبی رهایی می یابد و با مقدار کمی از آنچه در زندگی دارد راضی میشود).

عزرائیل به فرشته مرگ و ملک الموت هم معروف است. خود کلمه عزرائیل در قرآن نیامده است ولی فرشته ای مقرب است که در دین اسلام از او نام و سخن به میان آمده است. عزرائیل لغتی عبرانی است، «زرا» در زبان سریانی بنده است و ئیل نام خداوند، عزرائیل قابض ارواح است. بگو فرشته مرگ که بر شما گماشته شده است، روح شما را می گیرد، پس به سوی پروردگارتان بازگردانده می شوید. هیبت ملک الموت نسبت به محتضر فرق می کند. برای خوبان و صالحان طیب حاذق و برای مشرکان و کسانی که در عمرشان عمل خیری انجام نداده اند، بدترین ملک و هیبت می باشد. برای کسانی که عمل نیک و شایسته انجام می دهند عمل صالح او واسطه خیر می گردد تا جسم معذب مریض مؤمن را در مقابل اراض جسمی نجات دهد؛ و به آن درجه و مکانی که خداوند در قرآن اش بشارت داده هدایت کند. طبق احادیث و روایات معصومین (علیهم السلام) هیبت ملک الموت نسبت به محتضر فرق می کند؛ و بعضی از افراد در حال جان کندن، داد و فریاد می زنند، زن و بچه ها را صدا می کنند، در دست و پا را به شدت تکان می دهند و چنگ می اندازند تا خلاص می یابند. ولی افسوس! که راه فراری نیست؛ و بعضی ها نیز بدون هیچ مشکل و عذابی در بهترین وجه و با توصیه های قلبی که کرده اند تسلیم عدت لایزال حق می شوند و این مسائل خود نشان دهنده حالات ملک الموت بر بالین محتضر است. در تفسیر المیزان در ذیل آیه: «يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ...» آمده که در اصول کافی صدیر صیرفی می گوید: به امام

امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتیم: فدایت شوم، یابن رسول الله! آیا مؤمن مرگ را و قبض روح خود را کراهت می دارد؟ فرمود: نه به خدا سوگند! وقتی فرشته مرگ نزدش می آید تا روح اش را قبض کند، مؤمن به جزع در می آید و ملک الموت به او می گوید: جزع مکن، ای ولی خدا! به آن خدایی که محمد (صلی الله علیه و آله وسلم) را به نبوت مبعوث کرد، من نسبت به تو دل سوزتر و مهربان تر از پدری مهربان هستم، اگر پدرت این جا بود پیش از من به تو مهر نمی ورزید، چشم خودت را باز کن و ببین علی بن ابراهیم قمی در تفسیرش از حضرت علی (علیه السلام) روایت کرده که آن حضرت فرمود: هنگامی که فرزند آدم در آخرین روز دنیا و نخستین روز آخرت قرار می گیرد، مال و فرزندان و عمل او بر بر سرش مجسم می شوند. رو به مال اش می کند، به وی می گوید: به خدا قسم من نسبت به تو حریص و بخیل بودم. حال سهم من نزد تو چیست؟ من جواب می دهم و می گوید: به اندازه کفن ات از من بردار. پس رو می کند به فرزندان خود می گوید: به خدا قسم شما را دوست می داشتم و حامی شما بودم سهم من نزد شما چیست؟ آنها می گویند: تو را به قبرت می رسانیم و بر آن دفن می کنیم. پس از آن روی می کند به طرف عمل اش می گوید: بخدا قسم، من نسبت به تو بی اعتنا بودم و تو بر من گران بودی. بهر من از تو چیست؟ می گوید: من در قبر و قیامت هم نشین تو خواهم بود. تا من و تو به پیشگاه پروردگارت عرضه شویم. اگر این شخص دوست خدا باشد عمل اش به صورت خوش بوترین و زیباترین مردم با بهترین لباس ها نزد او می آید و می گوید: بشارت باد بر تو، به روح و ریحان و

بهشت نعیم خدا خوش آمدی و می پرسد تو کیستی؟ می گوید عمل صالح تو هستم از دنیا به بهشت حرکت کن.

در این کتاب در دو فصل به بررسی و تحلیل نظرات مختلف حول موضوع مرگ و برزخ پرداخته شده است. قابل ذکر است تا کنون کتاب و یا اثر مستقلی که به صورت خاص به این موضوع پرداخته باشد تالیف نشده است. اما آثار بسیاری به صورت پراکنده به این موضوع پرداخته اند.

www.ketab.ir